

Vabariigi Valitsuse määruse „Riiklike haridusstipendiumide ja -preemiate määramise tingimused ja kord“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Vabariigi Valitsuse 10. mai 2018. a määruse nr 38 „Riiklike haridusstipendiumide ja -preemiate määramise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus*) muutmise eesmärgiks on sätestada riiklike haridusstipendiumidega seonduvalt, et käimasoleval aastal (ning tagasiulatuvalt eelmisel aastal) stipendiumite konkurssi välja ei kuulutata ning stipendiume 2026. ja 2027. aastaks ei määrata. Eesti Vabariigi haridusseaduse § 35¹ järgi Vabariigi Valitsus määrab silmapaistvate töösaavutuste eest riiklikke hariduspreemiaid ja valdkonna eest vastutav minister määrab haridusvaldkonna arengu ergutamiseks riiklikke haridusstipendiume. Riiklike haridusstipendiumide ja -preemiate määramise tingimused ning korra kehtestab viidatud paragrahvi lõike 2 alusel Vabariigi Valitsus määrusega.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostajad on Haridus- ja Teadusministeeriumi õpetajapoliitika ja haridusjuhtimise osakonna peaekspert Taavi Kreitsmann (taavi.kreitsmann@hm.ee, tel 735 1566) ja õigusosakonna õigusnõunik Indrek Kilk (indrek.kilk@hm.ee, tel 735 0144).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõuga tehtav muudatus on ajendatud riigi üleüldisest rahanduslikust olukorrast. Kehtiva määruse kohaselt on kohustus hiljemalt (eelneva kalendriaasta) 15. oktoobriks kuulutada välja konkurss stipendiumide määramiseks ning hiljemalt 15. novembriks esitada oma taotlus Haridus- ja Teadusministeeriumile stipendiumi määramiseks (järgmiseks kalendriaastaks). Stipendiumide väljamaksmiseks oleks kasutatud 2026. aastaks riigieelarvesse planeeritud ja 2027. aastaks riigieelarvesse planeeritavaid vahendeid ja väljamaksutud raha oleks stipendiumi saaja pidanud ära kasutama vastavalt 2026. ja 2027. aasta jooksul (ehk hiljemalt 31. detsembriks 2027. a). Määruse eelnõu ainsa muudatusettepanekuga on määrust täiendatud paragrahviga 18 (rakendussäte), milles sätestatakse – „2025. ja 2026. aastal paragrahvis 3 nimetatud stipendiumi konkurssi välja ei kuulutata ning stipendiumi 2026. ja 2027. aastaks ei määrata.“ Tegemist on sisult sarnase sättega, mis juba on §-des 16 ja 17. Nimelt on määruse põhisätetes sätestatud – „Stipendiumi suurus ja prioriteetsed teemad määratakse igal aastal stipendiumi konkursi väljakuulutamise käskkirjas“ (määruse § 2 lõige 1) ning „Igal aastal määratakse kuni kümme stipendiumi“ (määruse § 2 lõige 2). Lisaks sellele sätestatakse kehtiva määruse § 3 lõikes 1 – „Konkursi kuulutab igal aastal hiljemalt 15. oktoobriks välja haridus- ja teadusminister käskkirjaga“. Seega on määruse põhinormides nähtud ette, et (haridus)stipendiumite konkurss kuulutatakse välja ja stipendiumid määratakse iga-aastaselt.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole puutumuses Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse muudatusega kaob 2025. ja 2026. aastal võimalus haridusstipendiume taotleda, mida saaks järgmisel ehk 2026. ja 2027. aastal haridusvaldkonnas silmapaistvate isikute või haridusvaldkonna arengu ergutamiseks kasutada. Stipendiumi kasutamine jääb stipendiumi määramisele järgnevasse aastasse ning selleks kasutatakse järgmise eelarveaasta vahendeid.

Nimelt on haridus- ja teadusministri iga-aastases konkursi väljakuulutamise käskkirjas sätestatud, et stipendiumi kasutamise aeg on 1. jaanuarist sama kalendriaasta 31. detsembrini.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse jõustumisel stipendiumide määramiseks konkurssi (tagantjärele eelmisel ja) sel kalendriaastal välja ei kuulutata ning stipendiumide saamise taotluste esitamine on seetõttu ajutiselt peatatud. Seetõttu ei ole plaanis rahalisi vahendeid 2027. aastaks riigieelarvesse planeerida. 2026. aastaks samuti vastavaid kulusid riigieelarvesse ei planeeritud. 2023. aastaks stipendiumide väljamaksmiseks planeeritud kulud olid kokku 55 000 eurot. Mitterahaline kokkuhoid kaasneb ka taotluste menetlemisega seonduvate tegevuste ärajäämisest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Määruse muutmise eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Eesti Koolijuhtide Ühendusele, Õpetajate Ühenduste Koostöökojale, Eesti Huvikoolide Liidule, Eesti Kunstikoolide Liidule, Eesti Muusikakoolide Liidule, Eesti Õpetajate Liidule, Eesti Haridustöötajate Liidule, Eesti Eripedagoogide Liidule, Eesti Koolipsühholoogide Liidule, Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendusele, Eesti Logopeedide Ühingule, Eesti Lasteaednike Liidule, Eesti Alushariduse Ühendusele, Eesti Õpilasesinduste Liidule, Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingule.

Kristina Kallas
minister